Кір БУЛИЧОВ

ПОРОЖНІЙ БУДИНОК

— Ми схожі на мореплавців сімнадцятого століття. Океани безкраї і повні таємниць. Карти — суцільні білі плями, подекуди перетнуті маршрутами капітанів, що побували в цих широтах десять, сто років тому. Багата фантазія картографів заповнила площини білих плям двоголовими потворами, морськими зміями, вогнедишними горами і сиренами.

Завтра морякові, можливо, пощастить: пролетить над бушпритом зелений папуга, захитається на хвилях шкаралупа кокосового горіха, туманною хмарою повисне над обрієм невідомий острів.

— Не буде на острові двоголових чудовиськ і темношкірих красунь. І таємниць не буде. Острів виявиться точнісінько таким самим, як сто островів до нього, — сказав Гусєв.

— Сила тяжіння вісім "g", метеоритні кратери і виходи базальтів, — сказав Бауер.

— Мені з вами нудно, — сказав я. — Мені давно з вами нудно. Метеоритних кратерів не буде. У такій щільній атмосфері згорить без сліду навіть арізонський метеорит.

— Там усе вже згоріло, — не здавався Гусєв. — Температура біля поверхні плюс триста. Повір моєму досвідові.

У кают-компанію спустився Янсон і приніс розшифрований звіт зонда.

Температура біля поверхні по екватору — мінус сорок чотири Цельсія. Атмосфера практично нормального типу. Пальми кивали головами з далекого берега.

— Страшенні вітри, — сказав капітан, коли ми піднялися на місток. — Огидний клімат. Але жити можна.

На екрані клубочилися снігові вихори, в просвітах хмар зрідка мелькали плямисті прогалини. Бауер розклав на штурманському столі фотографії, принесені зондом. Він був схожий на дідуся, що розкладає улюблений пасьянс "Невський проспект".

— А ось і місто, — сказав Бауер і простягнув капітанові нечіткий знімок.

Знімок був заштрихований смугами вихорів, і при бажанні крізь них можна було розгледіти прямі лінії і кола.

Ми залишили корабель на орбіті. Сіли скромно, в катері. При посадці катер жбурляло вітром і зносило до гострих зубців скель.

— Тропічний рай, — сказав Бауер, застібаючи скафандр.

Якби на кораблі знайшлися шуби, можна було б обійтися і без скафандрів. Але шуб ми з собою не везли.

— Потім, коли познайомимося ближче, — відповів я, — позичимо у них валянки.

— Кому що, дусю, — сказав Бауер. — Мені видадуть гірські лижі. Тут чудово розвинений зимовий спорт.

Температура зовні впала до п'ятдесяти трьох градусів. Заметіль шаленіла, розгойдуючи катер.

— Вони не займаються зимовим спортом, — сказав серйозно Гусєв, готуючи до спуску всюдихід. — Вони дивляться телевізор.

— У такій обстановці не можна винайти телевізор, — сказав Бауер. — Ніхто не полізе на дах ставити антену.

— Скоро виходите? — запитав по рації капітан.

— Ми готові, — сказав Бауер.

— У катері Гусєв?

— Так.

Про це було умовлено ще на кораблі. Гусєв лише посміхнувся. Ми з Бауером перейшли у всюдихід. Машина здригнулася, коли по вітровому склу стьобнуло снігом. Колеса до половини потонули у сипкій каші.

Місто виникло з нічого в ту мить, коли ми порівнялися з першим будинком. Приземкуваті куполи вилазили з-під снігу, мов капелюшки боровиків з-під оберемка осіннього листя. Всюдихід поволі плив по вуха в снігу, бурчав, зітхав, зволікав, коли заметіль хльоскала по очах. Найбільший купол був напівпрозорим. Під ним ховався майдан, оточений невисокими будівлями. Снігові струмені не затримувалися на ховзьких боках купола, стікали струмочками, але на півдорозі знову звивалися смерчами, металися біля перешкоди і били по ній кулачками.

Майдан був порожнім.

— Чому мовчите? — запитав капітан.

— Їх немає вдома, — сказав Бауер.

Я закріпився тросом, виліз назовні, і мене сильно штовхнуло вітром у спину. Я спробував сховатися за вигнутою стіною. Назустріч мені глипнув очима білий волохатий звір, трохи більший зростом від вівчарки. Сів на задні лапи і вишкірився крокодилячими зубами.

— Зачекай, — сказав я звірові. — Куди ти?

Звір закинув за спину довгий хвіст і зник у віхолі.

— З ким ти? — запитав Бауер.

— З вовком, — сказав я. — Він утік.

Зі снігу вилізла стінка. На ній мозаїчна картинка — жовті і фіолетові усмішки без обличч, різноколірні спіралі і овали. За стінкою сніг вимело до бруківки, складеної з сірих плиток.

— Влітку тут тепло, — сказав я.

— Так. Влітку тепло, — сказав Бауер. — Влітку планета повертається до їх Сонця.

Ми знайшли вхід на майдан. Подвійні двері в кінці короткого тунеля пропустили всюдихід всередину і безшумно зачинилися, відрізавши метушню бурі. Сніг, що влетів услід за нами, не розтанув, а ліг віялом по плитах. Я потоптався, струшуючи сніг з черевиків, і зняв шолом. На майдані було тихо і холодно. Вікна будинків були зачинені, бруківка припудрена тонким шаром пороху. Бауер підігнав усюдихід до великих засклених дверей, зістрибнув на бруківку.

— Хоч би муха пролетіла, — сказав я.

— Холодно, — сказав Бауер. — Вдягни шолом, застудишся.

Я задер голову. По куполу метушилися, розшукували щілину снігові струмені. Бауер йшов до мене, і його черевики лунко цокали по плитах. Здавалося, що ми на сцені величезного театру, де розставлені меблі і намальовані декорації для спектаклю, але немає ще ні акторів, ні глядачів — лише ми, безбілетники, заблукали серед фанерних задників, розмальованих під дуб дверей і вікон, за якими немає кімнат.

Бауер постукав каблуком по плиті.

— Там, внизу, порожньо, — сказав він.

— Треба увійти до будинку, — сказав я.

Бауер кивнув, але якийсь час ми не рушали з місця. Зрозуміло, ми повинні були щось робити. Не стояти ж вічно посеред порожнього майдану. І простіше було б зробити перший крок, якби місто було зруйноване, об'їдене вітрами, якби місто було мертве.

Але воно не було мертвим. Місто прикидалося. Наче замислило дивну гру, ніби було збудоване спеціально для нас, мовби це було не місто, а видиво, голос сирени, приманка і там, під плитами, зачаївся Мінотавр, що чекає своєї жертви.

Так само думав і Бауер. За довгий політ починають думати схоже. І поводитися схоже. Бауер сказав:

— Зараз з-за рогу вийде Житель міста і скаже: "А ось і я".

— Ходімо? — сказав я.

— Обережніше, — почувся голос.

Я здригнувся. Це капітан почув нашу розмову.

— Можливо, там ховається всяка звірина.

Скрипнули двері. Приміщення за ними було обширним, лунким і похмурим. Потертий килим тягнувся між двома рядами круглих столів. Столи були однакові, лише на одному лежала на боці ваза з відбитою ручкою.

Ми йшли між рядами, ставало все темніша, і сірі вікна за спиною перетворилися на очі, що свердлили поглядом. Бауер увімкнув шоломовий ліхтар і клацнув кнопкою на кобурі. Кришка відскочила, і рукоятка пістолета блиснула тьмяно і зловісно. Промінь ліхтаря ковзнув по довгому бар'єру, який перегороджував дорогу. Бауер нахилив голову, і промінь світла вихопив темну пляму на бар'єрі. Хтось перекинув на бар'єр каламар. Або бутель з фарбою. У темній плямі відбилася людська долоня. Бауер провів пальцем по плямі. Чорнило давно висохло.

— Може, повернетеся? — запитав Гусєв по рації.

— Тут сходи вниз, — сказав Бауер. — Спустимося. Пізно вже тікати.

Двері в кінці нешироких сходів були прикриті. Бауер натиснув на ручку. І відразу ж навколо нас спалахнуло світло. Неяскраве, рівне, жовтувате. Зі скрипом від'їхали убік ґрати. Ми опинилися на складі. До самої стелі громадилися штабелі ящиків, контейнерів, кулястих посудин, коробок і пачок. Склад очікукав господарів. Вони не прийшли, і він готовий був щедро поділитися з нами своїми багатствами...

— Ну хоча б один труп, — говорив Гусєв, ходячи по кают-компанії. Він високо підіймав ноги, переступаючи через стоси фотографій, графіків, звітів. — Хоча б одна жива душа! Як вони умудрилися себе знищити без жодного сліду? Ви мені можете сказати?

— Ні.

— Що це за біда, яка стерла з планети всіх живих людей? Адже ми обшукали вже декілька міст, ганяли біозонд у морі, нишпорили по горах. Що це? Абсолютна зброя?

— Абсолютна зброя знищила б і вовків, і оленів, і птахів, — відповів капітан. — А звіри живі. Майже всі у сплячці, але живі. Чекають літа.

— Чи вони пішли в підземні печери? Але навіщо? Та й не прогавили б ми печер, в яких може сховатися півтора мільярди розумних істот.

Бауер сидів на підлозі, витягнувши вперед довгі ноги, дивився на Гусєва знизу. Він сказав:

— Класична ситуація. Таємниця "Марії Целести".

— Що?

— Не пам'ятаєш?

— Не пам'ятаю.

— Років двісті тому в океані виявили судно. "Марія Целеста". Білі вітрила, наповнені вітром, і і так далі. Все у повному порядку — ні течі, ні слідів пожежі. Але жодної людини на борту. Йде собі по морю порожній неушкоджений корабель. Каструля на плиті в камбузі, дитяча іграшка на палубі. Шлюпки цілі. Досі таємниця не розкрита.

— А чому дитяча іграшка? — запитав капітан.

— На борту була чиясь дружина. З дитиною. За деталі не ручаюся. Головне — всі зникли.

— Якщо це епідемія, — сказав я, — то вже дуже багато доведеться робити допущень. І що померлі розчинялися в повітрі, і що диких звірів не зачіпала хвороба.

— До речі, — сказав Бауер. — У них в будинках жили домашні тварини. Їх теж немає.

— І ще одна деталь, — сказав Гусєв, роздивляючись якусь фотографію, — немає зимового одягу.

— І системи опалення, яка могла б упоратися з зимою.

Капітан потягнувся, хруснув пальцями.

— Отже, можемо поки зупинитися на робочій гіпотезі. Раніше таких холодів вони не знали. А коли вдарив мороз, він застав їх зненацька. І тоді щось трапилося.

— До речі, — сказав Гусєв. — Вчора я був у музеї. У великому місті, кілометрах у ста п'ятдесяти від місця першого приземлення. Там, в історичній секції, маса зображень людей у зимовому одязі. Є і шуби, і всілякі хутряні речі.

...Ми з Бауером стояли в коридорі житлового будинку. У нас у плані пошуків стояв житловий будинок: обмір, фотографування, збір зразків.

— Витирай ноги, — сказав Бауер, який вже пройшов до першої кімнати. — Тут килим. Наслідиш.

Зовнішня стіна кімнати була округлою, повторювала форму купола, що прикривав будівлю. На стіні висіла велика картина — ліс. Буйний, зелений, квітучий, який не мав нічого спільного з гачкуватими палицями, що вкривали долину за містом. На всю підлогу лежав блакитний килим. У будинку все було так, ніби господар пішов з нього

вчора. Якщо з майдану люди встигли все прибрати, то тут часу на це не вистачало. На столику звалені журнали, маленькі нічні капці стоять біля канапи, дверцята шафи прочинені, і на вішаках висять сукні, куртки, туніки, накидки — все літнє, легке.

Бауер здув порох із журналу, розкрив його.

— Дивовижно все-таки, — сказав він, — що наш корабельний Мозок досі не розкусив мови. Можливо, саме в цьому журналі написано: "Насуваються холоди. Збирайте речі і тікайте".

— Ні, — сказав я, перейшовши до наступної кімнати. — Все трапилося несподівано. Вона навіть не встигла прибрати за собою ліжко.

— Чому вона?

— Тут жила жінка.

Я пройшов на кухню. Холодильник був порожній. Я відкинув створку віконниць. Там так само бушувала завірюха і білі вовки, зібравшись біля всюдихода, старанно обнюхували колеса.

— Ти мав рацію, — сказав Бауер.

— У чому?

— Вона була жінкою.

Я підняв рушник. Господиня будинку кинула його недбало на стіл, і він звішувався до підлоги.

— Щуролов, — сказав я.

— Що?! — крикнув Бауер.

— Щуролов загудів у дудочку, і вона побігла на вулицю.

— Але двері за собою замкнула. Ходи сюди. Подивися, якою вона була.

Бауер тримав на колінах товстий альбом. У ньому були малюнки, любительські, несміливі, декілька фотографій, написи різноколірним чорнилом, окаті квіти і шестиногі звірятка в кутиках сторінок.

— Вона навчалася в Смольному інституті, — сказав Бауер, розкриваючи альбом на першій сторінці, де був приклеєний акварельний портрет дівчини зі здивованими бровами, м'яким коротким носом і пухкими, чітко окресленими губами. Очі були темно-синіми, з чорними обідками. — Вона була дочкою небагатих, але шляхетних батьків.

— Тебе не запрошували в цей будинок, — сказав я. — І ніхто не дозволяв тобі брати цей альбом.

— Я не винен, що господарі не захотіли мене дочекатися.

Я взяв альбом з собою. Адже він нікому вже не знадобиться.

— Ти навіть ніколи не дізнаєшся, як її звали, — сказав Бауер, коли ми повертались до катера.

— Байдуже, — сказав я. — зватиму її Крістіною. Я давно хотів познайомитися з дівчиною на ім'я Крістіна.

Насправді мені було дуже сумно, що я ніколи її не побачу. Я пригадав, як давно, років десять тому, я побачив у старому альбомі фотографію готичної статуї, що стоїть в Нюрнберзькому, а можливо, в

Кельнському соборі. Статуя зображала тонку, гнучку, дуже сумну жінку, вродливішої за яку я не бачив. Здається, звали її Ута і померла вона вісімсот років тому. Майстер умудрився виліпити її живі, нервові руки і тугу в очах. Поряд була статуя її чоловіка — ситого, міцного графа. Я впевнений, що він жорстоко поводився з Утою. І кілька днів я мучився безглуздо і бездарно через те лише, що ніколи не зможу захистити її від цього графа, відвезти до Москви або в Луноград, умовити піти на курси біоніків або програмістів, приїжджати за нею після рейсу і везти її до Калькутти, Ріо-де-Жанейро або якогось іншого чудового місця...

— Ми залишимося тут до весни, — сказав капітан. — Я зв'язався із Землею. Завтра сюди вилітає експедиція. Просили нас поки збирати інформацію.

На два тижні, що залишалися до прильоту експедиції, я переселився в місто. Мені нічого не загрожувало в місті, і капітан дозволив мені жити в будинку Крістіни. Бауер посміювався з мене, але часом, якщо ми вимотувалися за день, то досліджуючи підземні гаражі і енергогосподарство, заводи в сусідній долині, то намагаючись пробратися в Сині вежі, що стриміли свічками на околицях міста, він влаштовувався на другій канапі, варив міцний чай, велику пачку якого видав нам Янсон, і за північ ми з ним розмовляли про місто, таке знайоме вже і чуже, поки ми не розгадали його, не зрозуміли його мови.

Портрет Крістіни я поставив на столику біля канапи. А поряд посадив іграшкове біле вовченя, яке взяв у підземному гаражі будинку, з її машини.

Мені часто снився один і той самий сон. Можливо, тому, що я хотів його побачити. Наче я прокидаюся. Ранок. У передпокої чути легкі кроки. Потім хтось входить до кімнати, відчиняє віконниці, сонце вривається у вікна. Я розплющую очі — Крістіна стоїть біля канапи і каже: "Вставай, проспиш все на світі".

Але ранок завжди був сірим, вітряним і безживним.

Поступово планета наближалася до сонця. Стало тепліше. Сонячні промені часом уже проривалися крізь сизі хмари, і тоді на очах осідали замети, стихала на хвилину віхола. І тут-таки знову з люттю кидалася на місто, тільки-но хмарам вдавалося заховати сонце. Гліб Бауер притягнув звідкись гілку з набубнявілими бруньками і запевняв мене, що вона розцвіте до нашого від'їзду.

— Завтра-післязавтра, — сказав він, розлігшись на килимі, — Мозок подужає їхню мову.

— Звідки знаєш?

— Він сам сказав.

— Післязавтра закінчується наша вахта.

— Дарма, прийдуть інші. А нам час братися до справи. Ми не археологи, а моряки. І ще мене бентежать Сині вежі. Хотів би я дізнатися, що в них заховано. Це єдині споруди на планеті, які нам так і не вдалося відкрити.

— Відповім твоїми ж словами: прийдуть інші. Адже ми не археологи, а моряки. До речі, а раптом люди переховувалися в них?

— Питаєш, а сам знаєш, що нісенітниця.

— Гаразд, це я так. Чай пити будеш?

— Зараз поставлю.

Але він не встиг цього зробити. Увімкнувся динамік, і капітан сказав:

— З екватора йде тепла хвиля. Години через дві у вас почнеться чортзна-що. Такої бурі ми ще не бачили. Катер надійно схований?

— Зараз перевірю, — сказав Гліб, нагинаючись за черевиками. — Певно, мені краще піднятися до корабля.

— А я залишуся, — сказав я. — В будинку мені нічого не загрожує. Камера у мене з собою — зніму бурю.

— Чудово, — сказав капітан. — До зв'язку.

— Ось і весна йде, — сказав Бауер. — Куди ж я шолом поклав?

Буря здійнялася через годину. Бауер ледве встиг вирватися з планети. Буря не стихла і до ранку. Швидкість вітру сягала вісімдесяти метрів. Температура піднімалася на очах, і по снігу мчали, вгризаючись у нього, бурхливі струмки. Водяний пил змішувався з сніговим пилом. Надвечір другого дня місто затопило, вода піднялася до вікон, і потоки спадали вниз, до озер і моря.

Тієї ночі я допізна засидівся над зведеннями і списками. Спав я тяжко, прокидався. Вночі чомусь мене викликав Бауер — він захоплено кричав про те, що Мозок розшифрував нарешті їх мову, що він тепер все знає, що таємниці ніякої немає, але мені дуже хотілося спати, і я порівняно ввічливо попросив його повідомити мені все завтра і не став його слухати. Відключив рацію, порушивши тим самим важливе правило поведінки на недосліджених планетах. Але я дуже хотів спати.

...Був ранок. Я лежав, прислухаючись, як завжди, до шерехів будинку. Біля дверей пролунали голоси. Потім хтось засміявся. Сміялася Крістіна. Я не розплющував очей, тому що не знав, сон це чи Крістіна насправді повернулася додому. Я чекав, коли в передпокої пролунають легкі кроки.

Гримнули двері. Крістіна забарилася в коридорі. Звичайно ж, там висить мій скафандр. Я хотів сказати, щоб Крістіна не боялася, але пригадав, що вона не зрозуміє. Так я і лежав, не розплющуючи очей.

Крістіна увійшла до кімнати і зупинилася біля дверей. Зараз вона побачить біле вовченя і свій портрет на столику. Крістіна не рухалася. Кімната наповнилася дзижчанням — вона ввімкнула фіранки. Стало світліше. Навіть крізь зімкнуті повіки сонце било в очі. Тоді я зрозумів, що це не сон.

Крістіна стояла біля дверей. Я розплющив очі і постарався посміхнутися до неї. Вікна були відчинені, і крізь них виднілося синє небо. Гілка на столі розпустилася, і квіти виявилися того ж кольору, що й очі у Крістіни.

— Доброго ранку, — сказав я. — Даруйте, що я напакостив у вашому будинку.

— Доброго ранку, — сказала Крістіна. — Я не ображаюся.

Лише тут я помітив у неї на грудях коробочку лінгвіста.

З-за її спини несподівано виник Гліб.

— Ми не спали цілу ніч, — сказав він. — А ти відключив рацію, і за це тобі влетить від капітана по перше число.

— Будь ласка, — сказав я, не відриваючи погляду від Крістіни.

...У день відльоту я запитав Крістіну:

— Ти що сьогодні робиш?

— Працюю, — сказала Крістіна. — Ти ж знаєш. Перший тиждень ми приводимо місто до ладу. Всі працюють.

Лінгвіст точно перекладав сенс слів, але абсолютно не вмів передати інтонації і відтінки емоцій.

— Якби ти залишився, — сказала Крістіна, — я б навчилася говорити по-російськи.

Лінгвіст знову переклав тільки формальну суть її слів.

— Я не можу, — сказав я. — Але прилечу, як тільки стане можливо.

— Я не вірю, — сказала Крістіна.

— Можна я візьму на пам'ять твій портрет і біле вовченя?

— Навіщо?

— Я візьму.

— Як хочеш.

Ми стояли біля літнього кафе. Декілька людей допомагали машині натягувати над ним смугастий тент. Пахло свіжою фарбою. Бауер ризиковано обігнав автобус і загальмував поряд з нами.

— Я знав, де тебе шукати, — сказав він. — Доброго ранку, Делі.

— Крістіна, — поправила вона.

— Ми їдемо в Синю вежу, — сказав Гліб. — Хочеш з нами?

— Навіщо? — здивувалася Крістіна. — Я зовсім недавно там була. Я не люблю їх. Нудить.

— Сьогодні прийдуть останні. Ті, хто затрималися восени, консервуючи енергостанцію.

— Ти розповідав мені про "Марію Целесту", — сказала Крістіна. — А може, там трапилося те, що у нас?

— Навряд. Випадково такі речі не трапляються.

— У нас спочатку теж було випадково. Потім лише з'явилася теорія. І перші машини часу.

— Будь-яке відкриття викликане необхідністю. На Землі це ще не необхідність.

— У нас необхідність.

— Ще б пак, — сказав Бауер. — Зима відбирала у вас половину життя. На шість місяців планета вимирала. Можна терпіти мороз, можна винайти валянки, але це лише захист, а не напад.

— Ось ми і напали на зиму, — сказала Крістіна. — Даруйте, мені пора.

— Ми підвеземо тебе, — сказав Бауер.

— Мені близько, спасибі. Побачимося перед відльотом.

Крістіна запнула накидку і побігла.

Ми встигли до Синьої вежі. Технік провів нас до тимчасових камер якраз тоді, коли з них виходили робітники з енергостанції.

Було дивно дивитися, як відкриваються двері в ніщо, в час, у минулу осінь. І дивно усвідомлювати, що через цю вежу за останні три дні пройшло населення всього міста. Зараз вийдуть останні, і вежа засне до осені. Восени, коли зарядять дощі, коли перший сніг бризне з сизих хмар і вітри почнуть зривати з дерев буре листя, знов засвітяться контрольні прилади, загудуть генератори, створюючи часове поле. І, прибравши за собою вдома, замкнувши всі двері, змастивши верстати, загнавши в гаражі машини, вимкнувши світло, захопивши з собою домашніх звірят, жителі міста зберуться біля Синіх веж, поглянуть востаннє на похмуре сизе небо і увійдуть до часових камер. На мить скаламутиться свідомість, охопить нудота, потім знов спалахнуть лампи під стелею: можна виходити.

У житті людей мине хвилина. У житті планети — шість місяців. Люди постаріють на хвилину, планета — на півроку. І немає зими, немає місяців, витрачених на боротьбу зі злою природою, не потрібні теплі речі і паливо...

Декілька днів йде навесні на прибирання міста, на фарбування будинків, обгризених завірюхами, — і життя продовжується. До осені. А там знову вся планета піде в машини часу, щоб викреслити зиму. І знов на шість місяців на порожній планеті запанує холод і в покинутих людьми містах господарюватимуть білі вовки і заметіль.

Немолодий чоловік у білому комбінезоні з синьою "блискавкою" на рукаві, що виходив останнім, передав технікові квадратну картку. Той звірив її з іншою, такою самою.

— Гаразд, — сказав він. — Ідіть.

Люди, що вийшли з вежі, зупинялися, поправляли волосся, мружилися, розминалися, як після короткого денного сну. Один з них сів навпочіпки, зірвав тонку травинку, що пробилася крізь холодну ще землю.

— Ніяк не можу звикнути, — сказав він, підводячи голову. — Ніяк.

Хтось коротко засміявся.

Техніки метушилася біля входу.

Короткі команди лунали з динаміка над дверима вежі.

Хвилин через п'ять все було скінчено: важкі сталеві двері опустилися зверху і відрізали від сьогоднішнього дня минулу осінь.

...Крістіна не прийшла нас провести.

Дарма, я прилечу сюди наступної весни, без дозволу увійду до її порожнього будинку, уляжуся на канапі в першій кімнаті і чекатиму того ранку, коли в передпокої пролунають легкі кроки, Крістіна увійде до кімнати і відчинить віконниці, щоб впустити в будинок сонячні промені.

© БУЛЫЧЕВ К. Чудеса в Гусляре. — М.: Молодая гвардия, 1972. — 368 с. — (Б-ка советской фантастики).

© ГЕНИК Віталій, переклад з російської, 2008.